

Nr 29.

Ankom till riksdagens kansli den 13 april 1931 kl. 6 e. m.

Utlåtande, i anledning av vissa framställningar rörande pensioner eller understöd åt efterlevande till vissa i statens tjänst anställda personer m. m.

Bankoutskottet får härmed avgiva utlåtande över nedannämnda till utskottet hänvisade framställningar rörande pensioner eller understöd åt efterlevande till vissa i statens tjänst anställda personer m. m.

Allmänna indragningsstaten.

I. Justitiedepartementet.

1:o.

I en till riksdagen avlåten, den 13 februari 1931 dagtecknad proposition nr 93 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 1, avseende justitiedepartementet, föreslagit riksdagen medgiva, att f. d. vaktkonstapeln vid centralfängelset å Långholmen Frans Johan Hanssons änka *Johanna Benedikta Hansson, född Lundahl*, må, räknat från och med den 1 september 1930, så länge hon förbliver änka, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension å 300 kronor.

*Ang.
pension åt
f. d. vakt-
konstapeln F.
J. Hanssons
änka Jo-
hanna Bene-
dikta Hans-
son.*

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Frans Johan Hansson var född den 20 februari 1855; att han, efter anställning såsom artillerist vid Vendes artilleriregemente, den 1 september 1881 antogs till extra vaktkonstapel vid centralfängelset å Långholmen; att han den 19 december 1882 konstituerades till ordinarie vaktkonstapel och den 1 april 1908 avgick ur tjänsten med en årlig pension av 600 kronor; att han avled den 13 augusti 1930; samt att han icke var delägare i civilstatens änke- och pupillkassa.

Vidare inhämtas, att änkan Hansson, som är född den 21 januari 1858, enligt ett den 1 december 1930 utfärdat läkarintyg lider av åderförkalkning och bukbräck; samt att den i boet efter mannen Hansson befintliga behåll-

ningen utgjorde 6,883 kronor 78 öre och, enär makarna icke ägde bröst- arvingar, i sin helhet tillföll änkan.

I avgivna utlåtanden hava *fångvårdsstyrelsen* och *statskontoret* till- styrkt, att änkan Hansson måtte tillerkännas ett årligt understöd av stats- medel till belopp av 384 kronor, sistnämnda verk under framhållande, att det kapital å något över 6,000 kronor, som tillfallit änkan vid mannens död, icke syntes tillräckligt såsom ekonomiskt stöd för henne.

Departementschefen har emellertid med hänsyn till att änkan vore äga- re av berörda kapital ansett pensionen böra reduceras till 300 kronor.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till proposition- en.

Utskottet.

Utskottet, som tillstyrker att pension beviljas änkan Hansson, har i likhet med de i ärendet hörda myndigheterna ansett vad som upplysts angående behållningen i boet efter Hansson icke böra utgöra hinder för att pensionen bestämmes till samma belopp, som under senare år i regel beviljats änkor efter ordinarie vaktkonstaplar vid fångvården, eller 384 kronor. Utskottet har följaktligen icke kunnat biträda Kungl. Maj:ts förslag beträffande reducering av pensionsbeloppet i detta fall till 300 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts före- varande framställning, må medgiva, att f. d. vakt- konstapeln vid centralfängelset å Långholmen Frans Johan Hanssons änka Johanna Benedikta Hansson, född Lundahl, må, räknat från och med den 1 sep- tember 1930, så länge hon förbliver änka, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension å 384 kronor.

II. Försvarsdepartementet.

2:o.

*Ang.
årligt under-
stöd åt värn-
pliktige
K. T. Lunds
moder.*

I en till riksdagen avlåten, den 6 februari 1931 dagtecknad proposition nr 72 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riks- dagen medgiva, att avlidne värnpliktige Karl Teodor Lunds *moder Marta Augusta Johanna Lund* må från och med den 1 mars 1929 under sin åter- stående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 420 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att värnpliktige Karl Teodor Lund avlidit till följd av olycksfall under flygtjänstgöring den 20 februari 1929;

att hans moder, sömmerskan Marta Augusta Johanna Lund, som är född den 7 december 1874, är i saknad av tillgångar; att den omkomne varit hennes enda barn; samt att hon icke från anhöriga kan påräkna något understöd.

Riksförsäkringsanstalten har genom beslut den 13 augusti 1929 funnit någon livränta enligt förordningen den 18 juni 1927 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, icke kunna tillerkännas den avlidnes moder, enär hon icke kunde anses hava varit för sitt uppehälle väsentligen beroende av sonens arbete.

I ärendet har *flygstyrelsen* erinrat, att riksdagen i ett flertal fall beviljat årliga understöd åt föräldrar till i tjänsten omkomna, såväl av stammen som värnpliktiga. Sålunda hade 1927 års riksdag fattat beslut om pension till tvenne mödrar åt genom flygolyckor omkommet manskap (prop. nr 59, punkterna 1 och 2). Enligt flygstyrelsens uppfattning syntes i förevarande fall böra beviljas ett understöd av 600 kronor eller samma belopp, som av riksdagen beviljats med anledning av nämnda proposition nr 59, punkten 2, till 1927 års riksdag.

Statskontoret har påpekat, att därest livränta i förevarande fall författingsenligt kunnat utbetalas från riksförsäkringsanstalten, dylik livränta hade utgått med 441 kronor årligen. På grund härav och under åberopande av 1928 års riksdags beslut i fråga om understöd åt N. E. Göranssons och P. A. Arnqvists föräldrar har statskontoret funnit understödet böra begränsas till 420 kronor, varå dyrtidstillägg icke borde utgå.

Departementschefen har beträffande storleken av understödsbeloppet anslutit sig till statskontorets förslag med den ändringen, att å understödsbeloppet borde — med hänsyn till tidigare beslut om ersättning åt efterlevande till under flygtjänstgöring förolyckade personer — få åtnjutas dyrtidstillägg.

Med biträdande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition.

3:o.

I en inom andra kammaren väckt motion nr 79 hava herrar *Laurén* och *Jonsson* i Eskilstuna hemställt, »att riksdagen måtte bevilja en årlig pension av etthundratjugu kronor till vardera av avlidne faktoriarbetaren *Erik Algot Anderssons barn: Lilly Linnea Elisabet*, född den 31 mars 1917, *Birger Algot*, född den 14 november 1921, och *Ester Ingrid*, född den 31 mars 1924, att utgå från den 1 september 1930 tills de fyllt aderton år.»

Beträffande motiveringen för yrkandet får utskottet hänvisa till motionen med därvid fogade bilagor.

*Ang.
uppfostrings-
bidrag åt fak-
toriarbetaren
E. A. Anders-
sons minder-
åriga barn.*

Av till ärendet hörande handlingar framgår, att Erik Algot Andersson varit anställd vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori från och med den 19 juni 1916 till sin död den 27 augusti 1930. Hans tjänstetid uppgick sålunda till något över 14 år. Han efterlämnade vid sitt frånfalle, förutom änka, Signe Elisabet Andersson, född Jonsson den 15 april 1896 och alltså nu nära 35 år gammal, tre minderåriga barn, Lilly Linnéa Elisabet, född den 31 mars 1917, Birger Algot, född den 14 november 1921, och Ester Ingrid, född den 31 mars 1924.

I skrivelse den 2 oktober 1930 gjorde styresmannen för gevärsfaktoret hos arméförvaltningens artilleridepartement hemställen, att av departementet måtte utverkas pension åt änkan Andersson från och med den 1 september 1930. Vid föredragning av detta ärende den 27 november 1930 fann departementet skäl ej föreligga att för det dåvarande göra framställning hos Kungl. Maj:t om pension åt änkan Andersson.

Utskottet.

Då här ifrågavarande ärende är av sådan art, att detsamma enligt de av förlidet års riksdag godkända grunderna för handläggning av ärenden om understöd i vissa fall åt efterlevande till personal i statstjänst bör avgöras av Kungl. Maj:t, synes motionen icke böra föranleda någon riksdagens åtgärd.

Utskottet hemställer alltså,

att förevarande motion II:79 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

4:o.

Ang.
årligt under-
stöd åt arbete-
ren K. F. E.
Svenssons
änka.

I en inom andra kammaren väckt motion nr 277 har herr *Andersson* i Stockholm hemställt, »att riksdagen må bevilja *änkan Hilma Ulrika Svensson* en årlig pension av 600 kronor att utgå från den 1 januari 1931».

Beträffande motiveringen för förslaget får utskottet hänvisa till motionen.

Av handlingarna i ärendet inhämtas bland annat, att Knut Fredrik Rudolf Svensson, född den 15 mars 1874, tjänstgjort vid flottans sjömanskår 1 maj 1891—14 mars 1901 samt såsom daglönare vid flottans varv i Stockholm 16 mars 1901—5 augusti 1903 och 27 februari 1908—12 december 1930, vilken sistnämnda dag han avled.

Vid sin död efterlämnade han änka, född den 27 maj 1872 och alltså snart 59 år gammal, samt en dotter. Änkan Svensson har själv varit anställd vid ammunitionsfabriken å Marieberg under tiden 2 oktober 1892—4 april 1901 samt 12 augusti 1901—7 februari 1903 eller under sammanlagt nära 10 år.

Även nu ifrågavarande understödsärende är enligt utskottets mening av den art, att detsamma bör hänskjutas till Kungl. Maj:ts prövning, vid vilken prövning skälig hänsyn lär komma att tagas till den i motionen berörda omständigheten, att änkan själv under viss tid utfört arbete för statens räkning.

Utskottet.

Under åberopande av det anförda får utskottet hemställa,

att förevarande motion II:277 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

III. Socialdepartementet.

5:o.

I en till riksdagen avlåten, den 13 mars 1931 dagtecknad proposition nr 177, avseende socialdepartementet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 1 föreslagit riksdagen medgiva, att tillförordnade sekreteraren, notarien å extra stat hos riksförsäkringsanstalten Carl Arthur Olsson Cronströms änka *Agda Helena Elisabeth Cronström, född Arbin*, och makarna Cronströms minderåriga dotter *Brita Elisabeth* må från och med den 1 februari 1931 å allmänna indragningsstaten uppbära, änkan en årlig pension av 720 kronor under återstående livstiden, så länge hon förbliver änka, och dottern ett årligt uppfostningsbidrag å 300 kronor intill utgången av det kalenderår, under vilket hon uppnår 18 års ålder.

Ang.
pension åt
t. f. sekreteraren
C. A. O.
Cronströms
änka och uppfostningsbidrag
åt makarna
Cronströms
minderåriga dotter.

Av handlingarna i ärendet framgår, att Cronström, som var född den 9 juli 1889, efter att hava avlagt kansliexamen inträdde i statens tjänst den 18 maj 1912 såsom extra ordinarie tjänsteman i fångvårdsstyrelsen; att han de följande åren till början av år 1918 tjänstgjorde dels i nämnda verk, dels ock i kammarkollegium och läroverksöverstyrelsen; att han från och med den 21 januari 1918 antogs till amanuens hos riksförsäkringsanstalten samt från och med den 1 mars 1918 till och med den 31 maj 1919 uppehöll notarietjänst därstädes; att han den 1 juni 1919 blev notarie å extra stat hos anstalten, vilken befattning han innehade till sitt den 28 januari 1931 timade frånfälle; att han därjämte från och med den 27 oktober 1927 till och med den 18 juli 1929 enligt anstaltens särskilda beslut innehade förordnande att uppehålla en vakant sekreterarbefattning å ordinarie stat samt — sedan förordnande å befattningen kungjorts till ansökning — den 19 juli 1929 av Kungl. Maj:t förordnades att tills vidare uppehålla samma sekreterarbefattning, vilket förordnande han innehade till sin död; att han jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 15 februari 1929 på

grund av detta förordnande åtnjöt samma förmåner, som om han varit innehavare av sekreterarbefattning å extra stat.

Vidare inhämtas, att Cronströms änka är född den 13 oktober 1895 och makarnas dotter den 5 oktober 1925; att änkan sedan den 1 juli 1930 innehar befattning som ordinarie småskollärlarinna vid Stockholms stads folkskolor; att enligt förrättad bouppteckning efter Cronström tillgångarna i boet uppgå till 15,836 kronor 76 öre, därav i lösören 1,978 kronor 50 öre, samt skulderna till 10,635 kronor 63 öre, i vilket belopp emellertid ingår kontrakterad hyra för tiden 1 april 1931—30 september 1932 med 5,900 kronor.

Riksförsäkringsanstalten har i ärendet anfört bland annat följande:

Oaktat anstalten varit i verksamhet sedan år 1902, hade anstaltens organisationsfråga ännu icke blivit slutgiltigt löst. På grund härav hade endast ett fåtal — omkring 12 procent — av anstaltens befattningshavare ordinarie anställning. Anstalten intog sålunda uti ifrågavarande hänseende en synnerligen ogynnsam och i statsförvaltningen sannolikt enstående ställning. Tid efter annan hade anstalten gjort framställning om anstaltens försättande på ordinarie stat i större utsträckning, vilket emellertid ej ansetts kunna föranleda åtgärd med hänsyn till de alltjämt fortgående utredningarna på socialförsäkringens område. Det syntes emellertid icke skäligt, att anstaltens befattningshavare eller deras efterlevande bleve lidande till följd av dröjsmålet med lösande av anstaltens organisationsfråga.

Vad beträffade Cronström, vilkens stora nit och skicklighet i arbetet anstalten vitsordade, skulle han under normala förhållanden givetvis innehaft notarietjänst å ordinarie stat och sannolikt även sekreterarbefattning å sådan stat. Då han på grund av de säregna förhållandena vid anstalten varit förhindrad vinna delaktighet i civilstatens änke- och pupillkassa, syntes det befogat, att hans änka och barn av statsmedel erhöles pension.

Riksförsäkringsanstalten ville erinra om att 1928 års riksdag (R. skr. nr 354, punkt 31) medgivit, att änkan efter tjänstförrättande sekreteraren hos anstalten, notarien å extra stat A. E. Nordgren finge uppbära en årlig pension å 720 kronor. Nordgren hade antagits till amanuens hos riksförsäkringsanstalten år 1919, blivit notarie å extra stat år 1920 och från och med den 7 september 1924 till sin död den 4 september 1927 innehaft förordnande att tills vidare uppehålla en sekreterarbefattning å ordinarie stat. På grund av detta förordnande hade han dock åtnjutit endast vanlig vikariatsersättning enligt 19 § i avlösningsreglementet. I riksdagens förenämnda skrivelse hade anförts, bland annat, följande: »Såsom framgår av utredningen i ärendet innehade Nordgren icke ordinarie befattning, till följd varav han saknat möjlighet att ingå i civilstatens änke- och pupillkassa och därigenom grundlägga pensionsrätt för sin hustru. Anledningen till att Nordgrens tjänst i likhet med det stora flertalet av riksförsäkringsanstaltens befattningar icke blivit uppförd å ordinarie stat, torde såsom riksförsäkringsanstalten i avgivet utlåtande framhållit stå i samband därmed, att frågan om socialförsäkringens organisation ännu icke blivit slutgiltigt avgjord. Med hänsyn härtill synas starka billighetskäl föreligga för beredande av någon pension av statsmedel såsom bidrag till änkan Nordgrens uppehälle. Vid bestämmandet av storleken av denna pension torde, då mannen Nordgren icke erlagt några pensionsavgifter, en

viss reduktion böra äga rum av det belopp, som skolat utgå, därest Nordgren varit ordinarie notarie. Vid sådant förhållande finner riksdagen det av statskontoret i avgivet utlåtande föreslagna pensionsbeloppet av 720 kronor skäligt.»

De skäl, som riksdagen anført i berörda skrivelse, syntes till fullo motivera, att pension beviljades även de efterlevande efter Cronström. Den omständigheten, att dessa icke alldeles saknade medel till sitt uppehälle samt att änkan tills vidare vore i stånd att utföra förvärvsarbete, syntes under föreliggande förhållanden icke böra tillmätas betydelse.

Statskontoret, som avgivit utlåtande i ärendet, har däri anført, att på grund av vad riksförsäkringsanstalten andragit och meddelat rörande anställningsförhållandena hos anstalten och därav föranledd försening av befordran till ordinarie tjänst vid verket statskontoret ansåge, att Cronströms änka, oaktat hon endast vore 35 år gammal och innehade ordinarie tjänst, borde erhålla någon änkepension, förslagsvis 720 kronor, motsvarande vad av 1928 års riksdag beviljats notarien A. E. Nordgrens änka, ävensom att makarna Cronströms dotter borde i uppfostringsbidrag undfå 300 kronor, för år räknat.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Enligt utskottets mening äro omständigheterna i förevarande fall sådana, att staten icke bör undandraga sig att lämna något understöd. I anslutning till de principer, som hittills tillämpats vid behandlingen av liknande framställningar, har utskottet emellertid icke ansett sig kunna tillstyrka, att pension beredes Cronströms änka, vilken endast är 35 år gammal och innehar ordinarie befattning såsom småskollärarynna vid Stockholms stads folkskolor. Vid detta ståndpunktstagande förbiser utskottet icke de i propositionen framhållna särskilda anställningsförhållanden, som råda inom riksförsäkringsanstalten, men utskottet finner dessa förhållanden icke kunna utesluta en skälighetsprövning med hänsyn jämväl till övriga på frågan inverkan omständigheter.

Utskottet.

Vad därefter beträffar förslaget om beviljande av ett uppfostringsbidrag till makarna Cronströms minderåriga dotter, finner utskottet billigt, att sådant bidrag utgår. Med hänsyn till den ställning, utskottet intagit till frågan om änkepension i detta fall, synes berörda bidrag böra bestämmas till 384 kronor.

Aberopande det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning, må medgiva, att avlidne tillförordnade sekreteraren, notarien å extra stat hos riksförsäkringsanstalten Carl Arthur Olsson Cronströms och hans efterlämnade änka Agda Helena Elisabeth

Cronströms, född Arbin, minderåriga dotter Brita Elisabeth må från och med den 1 februari 1931 till och med utgången av det kalenderår, under vilket hon uppnår 18 års ålder, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt uppfostringsbidrag å 384 kronor.

6:o.

Ang.
pension åt
e. o. tjänste-
mannen hos
riksförsäkrings-
anstalten
G. H. Lind-
sténs änka.

I punkten 2 av propositionen nr 177 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att extra ordinarie tjänstemannen hos riksförsäkringsanstalten Gustaf Herman Lindsténs änka *Nanna Olofina Maria Lindstén, född Bergqvist*, må från och med den 1 februari 1931 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver änka, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 600 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Lindstén, som var född den 14 januari 1863, avled den 26 januari 1931; att han efter att hava innehaft olika anställningar, huvudsakligen i enskild tjänst, från och med den 8 mars 1919 antogs till extra ordinarie tjänsteman hos riksförsäkringsanstalten; att han var placerad i 14 lönegraden i löneplanen för extra ordinarie befattningshavare samt från och med den 1 juli 1928 till sin död åtnjöt avlöning enligt 15 löneklassen i samma löneplan med 4,350 kronor för år, förutom dyrtidstillägg.

Vidare inhämtas, att Lindsténs änka är född den 23 januari 1865; att enligt ett den 13 februari 1931 utfärdat läkarintyg hennes krafter äro så nedsatta, att hon ej kan söka eller sköta någon plats, på vilken hon skulle kunna förtjäna sitt uppehälle; samt att bouppteckningen efter Lindstén utvisar en behållning av 13,285 kronor 4 öre, därav lösören 1,243 kronor.

Riksförsäkringsanstalten har anfört bland annat följande:

Lindsténs ställning hade närmast motsvarat en kontorsskrivares, exempelvis vid statens järnvägar. Därest riksförsäkringsanstaltens vid skilda tillfällen gjorda framställningar om inrättande av ordinarie kontorsskrivarebefattningar vunnit bifall, skulle Lindstén, som var en dugande, samvetsgrann och nitisk tjänsteman, med säkerhet hava erhållit en sådan befattning.

Riksförsäkringsanstalten ville erinra om att 1927 års riksdag (R. skr. nr 216, punkt 36) medgivit, att till vartdera av avlidne amanuensen hos riksförsäkringsanstalten N. V. V. Kronbergs och hans efterlevande hustrus båda barn finge utgå ett årligt understöd av 300 kronor. Kronberg hade antagits till extra ordinarie tjänsteman hos riksförsäkringsanstalten år 1919 och vid sin död den 28 juli 1926 varit amanuens i 16:e lönegraden med en avlöning av 4,596 kronor för år. Behållningen i dödsboet hade uppgått till omkring 20,000 kronor. Anstalten hade föreslagit understöd även åt änkan, som var född 1881. Statskontoret hade, med

hänsyn bland annat till vad riks försäkringsanstalten anfört rörande anställningsförhållandena hos anstalten och därav föranledd försening av befordran till ordinarie tjänst vid verket, tillstyrkt pension för såväl änkan som barnen. Vid ärendets föredragning inför Kungl. Maj:t hade emellertid vederbörande departementschef ansett sig icke böra ifrågasätta beviljande av pension åt änkan. Däremot hade han funnit starka billighetsskäl tala för att understöd såsom uppfostringsbidrag beviljades åt makarna Kronbergs minderåriga barn till belopp av 300 kronor för vardera barnet. Riksdagen hade i sin skrivelse i ämnet anfört bland annat följande: »Enligt riksdagens mening torde med hänsyn till Kronbergs jämförelsevis korta anställningstid i statstjänst, änkans ålder samt behållningen i boet efter Kronberg någon tvekan kunna råda, huruvida understöd av statsmedel bör beredas hans efterlevande. I betraktande av de omständigheter, som anförts till stöd för förslaget om dylikt understöd, har riksdagen emellertid icke velat motsätta sig, att staten i detta fall beviljar någon hjälp. Densamma lär emellertid böra begränsas till uppfostringsbidrag åt makarna Kronbergs minderåriga barn under deras uppväxttid, vilka bidrag skäligen synts böra bestämmas i enlighet med vad Eders Kungl. Maj:t föreslagit.»

Riksförsäkringsanstalten tillåte sig även åberopa 1928 års riksdags beslut om pension åt änkan efter tjänstförrättande sekreteraren A. E. Nordgren.

Enligt anstaltens mening syntes vid bedömande av frågan om pension i förevarande fall särskild vikt böra fästas vid de ogynnsamma anställningsförhållandena hos riks försäkringsanstalten, som medfört, att Lindstén, vilken varit i anstaltens tjänst i nära tolv år, icke kunnat erhålla ordinarie anställning.

Statskontoret har i ärendet anfört, att statskontoret med hänsyn till föreliggande omständigheter och särskilt vad riks försäkringsanstalten anfört och meddelat ansåge, att pension borde beredas änkan Lindstén. Med avseende å storleken av pensionen ville statskontoret under åberopande av Kungl. Maj:ts förslag i proposition nr 160 till 1931 års riksdag om pension åt amanuensen E. Lundströms änka tillstyrka ett belopp av 600 kronor.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Av utredningen i ärendet framgår, att Lindstén först år 1919 antagits till extra ordinarie tjänsteman hos riks försäkringsanstalten, samt att han då uppnått en så hög ålder, 56 år, att befordran till ordinarie befattning måste — åtminstone med tillämpning av de befordringsprinciper, som i allmänhet gälla inom statsförvaltningen — anses hava varit mindre sannolik. Vad riks försäkringsanstalten anfört i fråga om utsikterna för Lindstén härutinnan synes utskottet därför knappast kunna tillmätas större betydelse vid bedömandet av det föreliggande pensionsärendet. Utskottet vill i detta sammanhang erinra därom, att befattningshavare efter uppnådd levnadsålder av 60 år enligt gällande bestämmelser icke kan vinna delaktighet i civilstatens änke-

Utskottet.

och pupillkassa. Med hänsyn till övriga omständigheter i förevarande fall har utskottet likväl funnit sig böra tillstyrka, att Lindsténs änka beredes någon pension av statsmedel. Det belopp, som av Kungl. Maj:t i sådant avseende föreslagits, synes utskottet emellertid, i betraktande av Lindsténs korta tjänstetid och då änkan icke är i avsaknad av tillgångar, böra något reduceras. Utskottet vill för sin del tillstyrka, att pensionen fastställs till 444 kronor.

På grund av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning, må medgiva, att extra ordinarie tjänstemannen hos riksförsäkringsanstalten Gustaf Herman Lindsténs änka Nanna Olofina Maria Lindstén, född Bergqvist, må från och med den 1 februari 1931 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver änka, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 444 kronor.

IV. Finansdepartementet.

7:o.

Ang.
pension åt
förra amanu-
ensen E. Lund-
ströms änka.

I en till riksdagen avlåten, den 26 februari 1931 dagtecknad proposition nr 160 har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att förra amanuensen hos riksräkenskapsverket Erik Lundströms änka Hilma Charlotta Lundström, född Karlsson, må räknat från och med den 1 februari 1931, så länge hon förbliver änka, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 600 kronor.

Av handlingarna i ärendet framgår, att amanuensen Lundström av 1930 års riksdag tillerkändes en årlig pension av 1,920 kronor, att utgå från och med dagen näst efter den, då han avginge från sin anställning i stats-tjänst. Lundström lämnade sin anställning i riksräkenskapsverket den 1 juli 1930 samt avled den 6 januari 1931.

Lundström efterlämnade såsom närmaste anhöriga änkan Hilma Lundström, född den 19 oktober 1865, och sin moder, född år 1839. Enligt beräkning av tillgångar och skulder i boet efter Lundström överstiga skulderna tillgångarna, vilka senare utgöras endast av det gemensamma bohaget. Hilma Lundströms arbetsförmåga är enligt läkarintyg på grund av blodbrist och kraftnedsättning betydligt nedsatt.

Beträffande utredningen i övrigt hänvisar utskottet till propositionen.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition.

V. **Ecklesiastikdepartementet.**

8:o.

I en till riksdagen avlåten, den 23 januari 1931 dagtecknad proposition nr 53, avseende ecklesiastikdepartementet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att förre arbetsläraren vid statens hantverksskola i Kristinehamn för blinda Karl Johan Johanssons änka *Ida Johansson, född Andersson*, må från och med den 1 februari 1930 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, från allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 444 kronor.

*Ang.
pension åt f.
arbetsläraren
C. J. Johans-
sons änka.*

Av handlingarna i ärendet framgår, att Karl Johan Johansson tjänstgjort såsom arbetslärare vid hantverksskolan i Kristinehamn för blinda från och med den 1 januari 1901 till och med den 15 juni 1921 samt att, då han vid sistnämnda tid vid uppnådd pensionsålder avgick från sin ordinarie befattning, han erhöll avkortad pension med 1,940 kronor för år. Då hantverksskolans arbetslärare år 1916 erhöilo rätt till inträde i civilstatens änke- och pupillkassa, kunde Johansson, som var född den 6 februari 1854, icke bliva delägare i kassan, enär han vid samma tid redan uppnått sextio års ålder. Johansson, som avled den 23 januari 1930, efterlämnade, förutom änkan, fyra vuxna barn, samtliga gifta och i sådana ekonomiska omständigheter, att de icke kunna lämna sin moder något understöd. Själv är änkan Johansson oförmögen till något inkomstbringande arbete och befinner sig, enligt intyg av vederbörande pastorsämbete, i behövande omständigheter.

Beträffande utredningen i övrigt tillåter sig utskottet hänvisa till propositionen.

Då utskottet icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, får utskottet hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition.

9:o.

I en till riksdagen avlåten, den 13 februari 1931 dagtecknad proposition nr 93, vilken beträffande ecklesiastikdepartementet innefattar förslag i tre med nummer 2—4 betecknade punkter, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 2 föreslagit riksdagen medgiva, att vartdera av amanuensen vid nationalmuseum *Gunnar Carl Weng-*

*Ang.
uppfostrings-
bidrag åt ama-
nuensen G. C.
Wengströms
minderåriga
barn.*

ströms och hans hustru Alice Schotte-Wengströms minderåriga barn *Karl-Axel* och *Torsten Gunnar Schotte-Wengström* må från och med den 1 augusti 1930 till och med utgången av det kalenderår, varunder barnet uppnår 18 års ålder, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt uppfostringsbidrag å 384 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att, om en å Wengströms liv tagen försäkring skulle av familjen utbetäckas eller eljest ändrade förhållanden skulle därtill föranleda, låta inställa vidare utbetalning av uppfostringsbidraget.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 23 december 1930 har *överintendenten och chefen för nationalmuseum* anhållit, att Kungl. Maj:t måtte hos riksdagen utverka årligt uppfostringsbidrag åt två minderåriga söner till amanuensen vid nationalmuseum, filosofie licentiaten Gunnar Carl Wengström, vilken syntes hava omkommit genom olyckshändelse under juli månad 1930.

Enligt ett vid skrivelsen fogat, av chefen för ordonnanspolisen i Stockholm den 22 december 1930 utfärdat intyg hade Wengström den 7 juli 1930 i sällskap med en annan person begivit sig ut på en segeltur i Stockholms skärgård med en s. k. blekingseka. Påföljande dag — den 8 juli — hade de seglande anlänt till Ornö, varefter Wengströms sällskap skilts från Wengström, under det Wengström ensam begivit sig ifrån Ornö under uppgift, att han skulle företaga en längre segeltur. Efter det Wengström ombord å segelbåten lämnat Ornö, hade Wengström varit borta och icke, trots ivriga efterspaningar, kunnat anträffas.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Wengström, som var född den 23 februari 1895, anställdes såsom amanuens vid nationalmuseum den 1 juni 1919; att han från och med den 1 juli 1925 tillhörde 19 lönegraden i löneplanen för icke-ordinarie befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen; att Wengström, vilkens tjänstgöring var förlagd till museets avdelning för handteckningar och gravyrer, under budgetåret 1929/1930 åtnjöt ett lönetillägg å 2,000 kronor såsom föreståndare för denna avdelnings samlingar av äldre handteckningar och gravyrer; att Wengström på förordnande uppehållit befattning såsom intendent vid museet under tillhoppa 2 år 9 månader 14 dagar; att Wengströms sammanlagda löneförmåner vid museet under åren 1919—1929 utgjort respektive 2,652 kronor, 3,246 kronor, 6,044 kronor, 4,689 kronor, 4,770 kronor, 5,689 kronor, 6,120 kronor, 7,649 kronor, 5,714 kronor, 6,524 kronor och 6,812 kronor; att Wengström år 1925 ingått äktenskap med Alice Sofia Viktoria Schotte; samt att han i sitt äktenskap med henne hade två söner, båda födda den 28 december 1925.

Beträffande Alice Schotte-Wengström inhämtas av handlingarna, att hon, som är född den 18 juni 1898, sedan den 1 januari 1924 varit anställd

såsom kontorsbiträde vid statens historiska museum; samt att hon för närvarande åtnjuter avlöning enligt 8 lönegraden 6 löneklassen i löneplanen för icke-ordinarie befattningshavare eller med 2,676 kronor för år jämte dyrtidstillägg.

Enligt en i propositionen omnämnd förteckning över makarna Wengströms tillgångar och skulder i juli månad 1930 uppgingo tillgångarna till 19,587 kronor samt skulderna till 16,900 kronor. — Livförsäkringsaktiebolaget Nordstjärnan, som iklätt sig försäkring å Wengströms liv för ett belopp av 20,000 kronor, har tillsvidare i avvaktan på dödförklaring vägrat utbetala beloppet men medgivit, att försäkringen må förbli gällande utan premiebetalning.

Föredragande *departementschefen* har i ärendet anført följande:

I betraktande av de i ärendet återopade omständigheterna finner jag mig böra förorda, att understöd av statsmedel beredes amanuensen Wengströms familj i form av bidrag till de båda barnens uppfostran. Vad uppfostringsbidragets storlek beträffar, tillstyrker jag i likhet med statskontoret, att detsamma bestämmes till 384 kronor för år för vardera barnet eller således till samma belopp, som 1927 års riksdag beviljat såsom uppfostringsbidrag åt avlidna förste amanuenserna B. G. V. E. G. Schötts och N. E. I. Baad-Heimers minderåriga barn. Bidragen torde böra utgå från och med den 1 augusti 1930 samt få åtnjutas intill utgången av det kalenderår, varunder barnen uppnå 18 års ålder. Vid ett eventuellt medgivande synes, med hänsyn till de med förevarande understödsfråga förknippade särskilda förhållanden, böra knytas villkor om rätt för Kungl. Maj:t att, om den å Wengströms liv tagna försäkringen skulle av familjen utbetalkas eller eljest ändrade förhållanden skulle därtill föranleda, inställa vidare utbetalning av bidragen.

Beträffande utredningen i övrigt tillåter sig utskottet hänvisa till propositionen.

Under återopande av vad föredragande *departementschefen* anført får utskottet tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag och alltså hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

10:o.

Under punkten 3 av förevarande proposition nr 93 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att vart och ett av avlidne docenten vid universitetet i Lund *Johannes (Hannes) Evelinus Skölds* och hans efterlämnade änka *Nancy Konstance Skölds* minderåriga barn *Paz Nancy, Tryggve Mark* och *Bo Sture* må från och med den 1 oktober 1930 till och med utgången av det kalenderår, under vilket barnet uppnår 18 års ålder, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt uppfostringsbidrag å 384 kronor.

Ang.
uppfostrings-
bidrag åt av-
lidne docen-
ten *J. E.*
Skölds
minderåriga
barn.

Av handlingarna i ärendet framgår, att Sköld, som var född den 20 september 1886, avled den 14 september 1930; att han blev docent vid Lunds universitet i slaviska språk den 23 juni 1922 samt i jämförande indoeuropeisk språkforskning den 19 juni 1926; att han förklarades kompetent till professur i slaviska språk vid universitetet i Köpenhamn år 1923; att han med stöd av de Letterstedtska och Dicksonska resestipendierna år 1928 företog en forskningsfärd till Pamir; att han upprätthållit professuren i sanskrit med jämförande indoeuropeisk språkforskning vid Lunds universitet från den 1 januari 1929 till sin död; att Skölds sammanlagda löneförmåner vid Lunds universitet under åren 1922—1930 utgjort respektive 3,178, 7,206, 6,935, 7,206, 7,224, 7,164, 7,194, 8,314 och 6,233 kronor; att enligt förrättad bouppteckning tillgångarna i boet uppgingo till 47,184 kronor, varav 2,570 kronor belöpte å lösöret, samt skulderna till 41,233 kronor, vadan boet utvisade en behållning av 5,951 kronor; att Skölds änka är född den 14 april 1892; samt att hans efterlämnade tre barn äro födda, Paz Nancy den 11 september 1918, Tryggve Mark den 2 november 1922 och Bo Sture den 1 november 1924.

Uti en till Kungl. Maj:t ställd skrift har *docentföreningen i Lund* gjort hemställan, att Kungl. Maj:t ville vidtaga åtgärder för beredande av *dels* åt Skölds änka en pension å allmänna indragningsstaten, utgående med samma årliga belopp som tillfölle änka efter docent, delaktig i pensionsinrättningen för änkor och barn efter befattningshavare vid universitetet i Lund, *dels* ock ett årligt understöd till skäligt belopp till vart och ett av Skölds efterlämnade tre minderåriga barn, att utgå till fyllda 18 år.

Till stöd för sin framställning har föreningen bland annat framhållit docenten Skölds vetenskapliga insatser. Av hängivenhet för sin forskning hade Sköld gjort stora personliga ekonomiska uppoffringar, till följd varav han ådragit sig betydande skulder. Dessa vore visserligen täckta genom utfallna livförsäkringar, men något nämnvärt överskott tillgodo för de efterlevande funnes ej.

Docentföreningens framställning har tillstyrkts av *kanslern för rikets universitet* efter hörande av *större akademiska konsistoriet* i Lund.

I sitt yttrande i ämnet har konsistoriet upplyst, att Sköld icke varit delaktig i pensionsinrättningen för änkor och barn efter befattningshavare vid universitetet i Lund; att delaktighetsbelopp i inrättningen utgjorde för docent 20 procent av årliga beloppet av ett docentstipendium (6,000 kronor) eller alltså 1,200 kronor; att pension från inrättningen utginge för år räknat: a) för änka med det delaktighetsbelopp, som senast varit för mannen gällande, och b) för delaktigs underåriga barn, vilkas egen moder levde och vore efter samme delaktige pensionsberättigad, med 40 procent av änkas pensionsbelopp för det första barnet och med 10 procent av samma pensionsbelopp för varje ytterligare barn, därvid summan av till barnen sålunda utgående belopp dem emellan skulle lika fördelas; ävensom att delaktigs barn inom äktenskap vore pensionsberättigade, tills de fyllt 18 år.

I utlåtande i ärendet har *statskontoret* anfört, att riksdagen visserligen i många fall beviljat årliga understöd åt änkor efter sådana befattningshavare i statstjänst, som icke varit i tillfälle att sörja för sina efterlevande genom att ingå i någon för sådan familjepensionering avsedd kassa. För beviljande av understöd av ifrågavarande slag hade dock alltid såsom förutsättning gällt, att särskilt ömmande omständigheter kunnat anses föreligga. Så hade ansetts vara fallet, då änka varit antingen på grund av hög ålder eller till följd av sjukdom oförmögen till arbete och tillika befunnits vara medellös och i saknad av anhöriga, som ansetts kunna och böra draga försorg om henne. Där det icke blivit styrkt, att dylika särskilt ömmande förhållanden förelegat, hade det ansetts betänkligt att av statsmedel bereda änkepension. När änkan varit arbetsduglig men haft minderåriga barn att försörja och uppfostra, hade i åtskilliga fall, där behov av understöd förelegat, detta ansetts böra tillgodoses, icke genom änkepension utan genom understöd i form av uppfostringsbidrag till barnen.

Med tillämpning av dessa principer på föreliggande fall syntes det statskontoret knappast böra ifrågakomma att åt Skölds änka söka utverka någon pension, medan däremot förhållandena syntes starkt framhäva behovet av hjälp åt familjen i form av uppfostringsbidrag till de tre minderåriga barnen. Statskontoret föreställde sig, att i detta fall, där det gällde tre barn, understödet lämpligen borde bestämmas att utgöra 300 kronor om året för vart och ett av dem, att utgå från och med månaden näst efter faderns frånfalle.

Departementschefen har för sin del anfört bland annat, att i förevarande fall sådana omständigheter föreläge, att den gjorda framställningen om understöd syntes böra så långt möjligt röna tillmötesgående. Med hänsyn till de principer, som förut tillämpats vid behandling av likartade frågor, hade departementschefen dock, i likhet med statskontoret, funnit sig icke kunna förorda pension åt Skölds änka, då hon endast vore 38 år gammal och hennes arbetsförmåga icke, såvitt handlingarna utvisade, vore nedsatt. Däremot biträdde departementschefen förslaget om årligt uppfostringsbidrag till vart och ett av makarna Skölds minderåriga barn. Det av statskontoret i sådant avseende ifrågasatta beloppet av 300 kronor för varje barn syntes emellertid departementschefen böra höjas, förslagsvis till 384 kronor.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

I samband härmed har utskottet till behandling förehåft följande inom riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts framställning väckta motioner, nämligen inom första kammaren nr 213 av herr *Ström, Fredrik*, jämte elva av kammarens övriga ledamöter samt inom andra kammaren nr 354 av herr *Lundstedt* och nr 355 av herr andre vice talmannen *Bengtsson* jämte sex av kammarens övriga ledamöter (likalydande med motionen I: 213).

Motioner
I: 213, II: 354
och II: 355.

I de likalydande motionerna I: 213 och II: 355 hemställas, att riksdagen må medgiva, att docenten Skölds änka må, räknat från och med den 1 oktober 1930, så länge hon förbliver änka, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 1,200 kronor samt att vart och ett av makarna Skölds tre minderåriga barn må från och med den 1 oktober 1930 till och med utgången av det kalenderår, under vilket barnet uppnår 18 års ålder, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt uppfostringsbidrag å 600 kronor.

I motionen II: 354 yrkas, »att riksdagen ville, med avslag å Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition i förevarande avseende, besluta, att docenten Skölds änka och barn skola å allmänna indragningsstaten uppbära samma årliga understöd, som de skulle erhållit från Lunds universitets pensionsinrättning, därest Sköld vid sin död varit professor vid universitetet».

Beträffande de skäl, som i motionerna anförts till stöd för de däri framställda yrkandena, får utskottet hänvisa till respektive motioner.

Utskottet.

Utskottet delar den av departementschefen uttalade uppfattningen, att med hänsyn till föreliggande omständigheter den gjorda framställningen om understöd åt docenten Skölds efterlevande bör så långt möjligt är röna tillmötesgående. Vad Kungl. Maj:t i sådant hänseende föreslagit finner utskottet vara väl avvägt. Utskottet kan alltså icke förorda, att riksdagen i fråga om understöd i förevarande fall skulle gå längre än vad Kungl. Maj:ts förslag innebär. Att, såsom i motionerna yrkats, pension skulle beviljas även åt Skölds änka finner utskottet icke böra ifrågakomma, enär änkan är endast 38 år gammal och såvitt handlingarna utvisa arbetsför. Icke heller har utskottet ansett sig kunna tillstyrka, att uppfostringsbidragen till de minderåriga barnen fastställas till högre belopp än 384 kronor, vilket belopp, utskottet veterligt, är det högsta, som under senare år av riksdagen beviljats såsom understöd åt avlidne icke-ordinarie statstjänstemans efterlevande barn.

Åberopande det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning och med avslag å de i ämnet väckta motionerna I: 213, II: 354 och II: 355, i vad de skilja sig från Kungl. Maj:ts förslag, må medgiva, att vart och ett av avlidne docenten vid universitetet i Lund Johannes (Hannes) Evelinus Skölds och hans efterlämnade änka Nancy Konstance Skölds minderåriga barn Paz Nancy, Tryggve Mark och Bo Sture må från och med den 1 oktober 1930 till och med utgången av det kalenderår, under vilket barnet uppnår 18 års ålder, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt uppfostringsbidrag å 384 kronor.

11:o.

I punkten 4 av förevarande proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att vart och ett av avlidne docenten vid universitetet i Uppsala *Adolf Fredrik Söderströms* och hans efterlämnade änka *Margit Söderströms* minderåriga barn *Gustaf Fredrik, Johan Axel* och *Nils Adolf* må från och med den 1 september 1930 till och med utgången av det kalenderår, varunder barnet uppnår 18 års ålder, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt uppfostringsbidrag å 384 kronor.

Ang.
uppfostrings-
bidrag åt av-
lidne docen-
ten *A. F.*
Söderströms
minderåriga
barn.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att *Söderström*, som var född den 20 april 1888, avled den 30 oktober 1929; att han under tiderna den 25 januari—16 november 1914, den 1 januari—14 november 1915 och den 1 januari—31 december 1921 var amanuens vid universitetets i Uppsala zootomiska laboratorium mot åtnjutande av ett arvode av 1,200 kronor för år; att han förordnades till docent den 9 december 1920 samt innehade docentstipendium under tiden den 1 oktober 1921—30 september 1928, vilket stipendium före den 1 juli 1925 utgick med 5,000 kronor samt därefter med 6,000 kronor om året; att han under tiden den 15 januari—14 mars 1926 uppehöll professuren i jämförande anatomi mot åtnjutande av ett vikariatsarvode, utöver docentstipendiet, efter 1,000 kronor för år; att han under vårterminen 1929 uppbar *Filéns* legat å 380 kronor; att enligt förrättad bo-uppteckning behållningen i boet efter *Söderström* utgjorde 4,711 kronor 27 öre, därav i kontanta tillgångar, fordringar och obligationer 2,786 kronor 98 öre; att *Söderströms* änka, som är född den 23 september 1894, avlagt filosofie magisterexamen samt för närvarande genomgår provårskurs vid Uppsala högre allmänna läroverk; samt att barnen *Söderström* äro födda, *Gustaf Fredrik* den 27 november 1924, *Johan Axel* den 11 december 1926 och *Nils Adolf* den 17 september 1928.

Uti en till Kungl. Maj:t ställd skrift har *docentföreningen i Uppsala* gjort framställning om beredande av pension åt *Söderströms* änka samt uppfostringsbidrag åt hans tre minderåriga barn.

Statskontoret har i utlåtande över denna framställning anfört, att anledning icke syntes föreligga att i nu förevarande fall söka utverka änkepension, men att omständigheterna starkt framhävde familjens behov av hjälp i form av uppfostringsbidrag för de tre minderåriga sönerna. Understödsbeloppen syntes böra bliva 300 kronor för år räknat samt få åtnjutas från och med månaden näst efter den, då framställning i ämnet inkommit.

Föredragande *departementschefen* har uttalat, att han ansåge det icke kunna ifrågakomma att, på sätt hemställts, söka utverka pension av statsmedel åt *Söderströms* änka, vilken vore endast 36 år gammal och enligt vad i ärendet blivit upplyst ämnade söka sin utkomst på lärar-

banan. Däremot funne departementschefen den gjorda framställningen, i vad den avsåge uppfostringsbidrag åt de tre barnen, behjärtansvärd och tillstyrkte för den skull, att understöd i denna form bereddes familjen. Beträffande storleken av uppfostringsbidragen förordade departementschefen, att bidraget för varje barn bestämdes till vad som under närmast föregående två punkter ifrågasatts för där avsedda fall, eller således till 384 kronor.

Beträffande utredningen i övrigt hänvisar utskottet till propositionen.

*Motion
II: 356.*

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren under nr 356 av herr *Thomson* väckt motion, vari hemställts, att riksdagen måtte medgiva, »att avlidne docenten vid universitetet i Uppsala Adolf Fredrik Söderströms änka Margit Söderström, född Elg, må räknat från och med den 1 november 1929, så länge hon förbliver änka, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension å 1,200 kronor samt att vart och ett av makarna Söderströms minderåriga barn Gustaf Fredrik, Johan Axel och Nils Adolf må från och med den 1 november 1929 till och med utgången av det kalenderår, under vilket barnet uppnår 18 års ålder, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt uppfostringsbidrag å 600 kronor».

Beträffande de skäl, som av motionären anförts till stöd för detta yrkande, får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet.

Då Kungl. Maj:ts förslag står i överensstämmelse med de principer, som hittills tillämpats vid behandling av understödsärenden av nu ifrågavarande art, får utskottet tillstyrka bifall till detsamma. Utskottet har alltså icke kunnat ansluta sig till de i ovanberörda motion framställda yrkandena.

Utskottet får sålunda hemställa,

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förvarande framställning och med avslag å den i ämnet väckta motionen II: 356, i vad den skiljer sig från Kungl. Maj:ts förslag, må medgiva, att vart och ett av avlidne docenten vid universitetet i Uppsala Adolf Fredrik Söderströms och hans efterlämnade änka Margit Söderströms minderåriga barn Gustaf Fredrik, Johan Axel och Nils Adolf må från och med den 1 september 1930 till och med utgången av det kalenderår, varunder barnet uppnår 18 års ålder, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt uppfostringsbidrag å 384 kronor.

VI. Handelsdepartementet.

12:o.

I en till riksdagen avläten, den 13 februari 1931 dagtecknad proposition nr 93 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 5, avseende handelsdepartementet, föreslagit riksdagen medgiva, att extra läraren vid navigationsskolan i Göteborg Johan Teodor Ahnbergs änka *Mimmi Ragnhild Ahnberg, född Olsson*, må räknat från och med den 1 maj 1930, så länge hon förbliver änka, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension å 600 kronor.

Ang.
pension åt
extra läraren
vid naviga-
tionsskolan
i Göteborg
J. T. Ahnbergs
änka.

Av handlingarna i ärendet framgår, att Ahnberg, som var född den 29 december 1877, den 4 september 1909 förordnades att tills vidare under läsåret 1909—1910 uppehålla en biträdande extra lärarbefattning i matematik å maskinistavdelningen vid navigationsskolan i Malmö med en undervisningsskyldighet av 6 timmar för dag; att han, efter att hava under läsåret 1910—1911 under 29 dagar bestritt en extra lärarbefattning i matematik vid nämnda navigationsskola, under läsåret 1911—1912 uppehöll en extra lärarbefattning i mekanik, ångmaskinlära och maskinritning vid samma skola med en undervisningsskyldighet av 33 timmar för vecka; att han den 29 juli 1912 förordnades till extra lärare i maskinlära, fysik och mekanik i en 2:a maskinistklass och maskinlära i två sjökaptensklasser vid navigationsskolan i Göteborg med en undervisningsskyldighet av 24 timmar för vecka, vilken lärarbefattning han innehade till sitt frånfälle den 6 april 1930; att Ahnberg under vårterminen 1913, i stället för egen tjänstgöring, uppehöll en ordinarie lärarbefattning i fysik och mekanik samt maskinlära i en 1:a maskinistklass vid navigationsskolan i Göteborg; samt att de löneförmåner, han åtnjöt i egenskap av extra lärare vid sistnämnda skola, uppgingo till 150 kronor för veckotimme (3,600 kronor för år) jämte, under senare tid, därå löpande dyrtidstillägg och tillfällig löneförbättring.

Vidare inhämtas, att änkan Ahnberg, som är född den 17 juni 1891, vid läkarundersökning befunnits lida av hjärtsjukdom samt organisk nervsjukdom, på grund varav hennes arbetsförmåga är i väsentlig grad nedsatt; att vid bouppteckning efter mannen skulderna i boet väsentligt överstego tillgångarna; att änkan Ahnberg ej äger något privat kapital samt ej heller åtnjuter pension eller årligt understöd; samt att hon har en minderårig fosterson att försörja.

Statskontoret har i ärendet anfört, att det med hänsyn till att änkan Ahnberg ännu ej uppnått 40 års ålder skulle kunna ifrågasättas, huruvida pension åt henne borde utverkas. Emellertid framginge av läkar-

intyg, att hennes arbetsförmåga på grund av sjukdom ansetts vara i väsentlig grad nedsatt. Vid sådant förhållande och då boet efter läraren Ahnberg visade avsevärd brist, syntes billighetsskäl tala för beviljande i förevarande fall av något understöd av statsmedel. I fråga om bestämmande av beloppet av sagda understöd syntes viss ledning kunna erhållas av 1926 års riksdags beslut om pension åt förre navigationsskol-läraren O. Mårtenssons änka. Den i berörda fall beviljade pensionen utgjorde 696 kronor. Då emellertid Mårtensson innehåft ordinarie anställning och kunnat vid avgång från tjänsten räkna 36 tjänstår, under det att Ahnberg endast varit extra lärare med en anställningstid av omkring 20 år, syntes i förevarande fall understödet böra sättas något lägre, förslagsvis till 600 kronor.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Kungl. Maj:ts förslag har icke givit utskottet anledning till erinran, varför utskottet hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

13:o.

Ang.
pension åt
f. d. förste
fartygsinspek-
tören J. H.
Erdtmans
änka.

I en inom första kammaren väckt motion nr 22 har herr *Nordborg* hemställt, »att riksdagen ville åt förre förste fartygsinspektören *Johan Herman Erdtmans änka Elin (Ellen) Josefina Erdtman* av statsmedel bevilja en änkepension till belopp, som må befinnas skäligt.»

Beträffande motiveringen för förslaget får utskottet hänvisa till motionen.

Av handlingarna i ärendet framgår huvudsakligen följande:

Herman Erdtman, som var född den 12 januari 1867, tjänstgjorde såsom verkmästare vid flottans varv i Stockholm under tiden 15 maj 1899—31 december 1904 samt såsom förste fartygsinspektör i Stockholms distrikt från och med den 1 januari 1915 till sin död den 24 mars 1930. Hans sammanlagda anställningstid i statstjänst utgjorde i det närmaste 21 år. När befattningen såsom förste fartygsinspektör den 1 juli 1928 uppfördes på ordinarie stat, kunde *Erdtman*, som då uppnått en levnadsålder av över 60 år, icke vinna delaktighet i civilstatens änke- och pupillkassa.

Erdtman efterlämnade vid sin död änka och två barn, en son och en dotter. Änkan är född den 17 oktober 1867 och alltså nu omkring 63 år gammal. Behållningen i boet efter mannen belöpte sig till omkring 9,500 kronor, därav något mer än 7,600 kronor utgjordes av kontanta me-

del, och har helt tillfallit änkan. På grund av inbetalningar, som mannen verkställt till allmänna änke- och pupillkassan i Sverige, är änkan berättigad att från kassan åtnjuta en årlig pension å 1,374 kronor. Av barnen är sonen till yrket ingenjör samt vistas för närvarande i Amerikas förenta stater; dottern är gift med en banktjänsteman.

Erdtmans änka gjorde i en till Kungl. Maj:t ställd, den 11 augusti 1930 dagtecknad skrift framställning om erhållande av pension. Denna framställning tillstyrktes av *kommerskollegium*.

I utlåtande den 12 september 1930 anförde *statskontoret*, att då den pension, änkan åtnjöt från allmänna änke- och pupillkassan i Sverige, endast vore obetydligt mindre än den pension, som skulle hava tillkommit henne, om hennes man blivit delägare i civilstatens änke- och pupillkassa, samt änkan icke heller vore alldeles utan tillgångar och syntes kunna påräkna något ekonomiskt stöd hos sina två barn, tillräckliga skäl knappast kunde anses föreligga att söka i detta fall utverka någon pension av statsmedel.

Genom beslut den 11 oktober 1930 fann Kungl. Maj:t framställningen icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Av utredningen framgår, att fartygsinspektören Erdtmans änka redan är i åtnjutande av pension från enskild pensionskassa till belopp, som i det närmaste motsvarar vad som skulle hava tillkommit henne, därest mannen varit delägare i civilstatens änke- och pupillkassa, att behållningen i boet efter mannen — omkring 9,500 kronor — i sin helhet tillfallit änkan samt att hon läser kunna påräkna något ekonomiskt stöd från sina barn. Under sådana förhållanden anser utskottet i likhet med *statskontoret*, att anledning i detta fall icke föreligger att bereda pension av statsmedel.

Utskottet.

Åberopande det anförda får utskottet hemställa,

att förevarande motion I:22 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 13 april 1931.

På bankoutskottets vägnar:

C. E. SVENSSON.

Vid förestående ärendens slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *C. E. Svensson, Johansson* i Östersund, *Lindgren, Johansson* i Friggeråker, *Stendahl, Berling, Norman* och *Bengtsson*; dock att herr *Bengtsson* icke deltagit i behandlingen av punkterna 1—9;

från andra kammaren: herrar *Bäcklund, Svensson* i Betingetorp, *Lovén, Hyberg, Carlsson* i Solberga, *Höglund* i Göteborg, *Svedman* och *Johansson* i Edsbyn.

Resorvationer:

vid punkten 10 (ang. uppfostringsbidrag åt avlidne docenten J. E. Skölds minderåriga barn):

av herr *C. E. Svensson*:

av herrar *Johansson* i Östersund, *Berling, Norman, Bäcklund, Höglund* i Göteborg och *Johansson* i Edsbyn, vilka yrkat,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning och de i ämnet väckta motionerna I:213, II:354 och II:355, må medgiva, att docenten vid universitetet i Lund Johannes (Hannes) Evelinus Skölds änka Nancy Konstance Sköld, född Nilsen, och makarnas tre minderåriga barn, Paz Nancy, Tryggve Mark och Bo Sture må från och med den 1 oktober 1930 å allmänna indragningsstaten uppbära, änkan en årlig pension av 600 kronor under återstående livstiden, så länge hon förbliver änka, samt vart och ett av de minderåriga barnen ett årligt uppfostringsbidrag å 384 kronor till och med utgången av det kalenderår, under vilket barnet uppnår 18 års ålder; samt

av herr *Lovén*, som yrkat,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning och de i ämnet väckta motionerna I:213, II:354 och II:355, må medgiva, att vart och ett av avlidne docenten vid universitetet i Lund

Johannes (Hannes) Evelinus Skölds och hans efterlämnade änka Nancy Konstance Skölds minderåriga barn Paz Nancy, Tryggve Mark och Bo Sture må från och med den 1 oktober 1930 till och med utgången av det kalenderår, under vilket barnet uppnår 18 års ålder, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt uppfostringsbidrag å 600 kronor;

vid punkten 11 (ang. uppfostringsbidrag åt avlidne docenten A. F. Söderströms minderåriga barn):

av herr *Lovén*, som yrkat,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förvarande framställning och den i ämnet väckta motionen II:356, må medgiva, att vart och ett av avlidne docenten vid universitetet i Uppsala Adolf Fredrik Söderströms och hans efterlämnade änka Margit Söderströms minderåriga barn Gustaf Fredrik, Johan Axel och Nils Adolf må från och med den 1 september 1930 till och med utgången av det kalenderår, varunder barnet uppnår 18 års ålder, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt uppfostringsbidrag å 600 kronor.